

допоможе їм здобувати успіх у професії, перемагати у складних життєвих обставинах, здійснювати популяризацію та пропаганду культури, примножувати культурні традиції України.

Література

1. Герладжі Ф. П. Режисура театралізованих видовищ, народних свят та обрядів: Навчальний посібник / Ф. П. Герладжі. – Рівне: РДІК, 1997. – 144 ст.
2. Зернецька О. Нові засоби масової комунікації (Соціокультурний аспект) / О. Зернецька. – К.: Слово, 2013. – 185 с.
2. Кутузова Г. І. Культурно-дозвілєва діяльність: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. І. Кутузова. – Луцьк: Вежа-Друк, 2013. – 252 с.
3. Станіславська К. І. Мистецько-видовищні форми сучасної культури: монографія / К. І. Станіславська; вид. друге, перероб. і доп. – К.: НАКККіМ, 2016. – 352 с.: іл.

УДК 378.091.2-051:0/9

Петрова І. О.

кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності

СТАНОВЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА» В УКРАЇНІ

Спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з'являється в Україні як результат обрання Міністерством освіти і науки України курсу на укрупнення спеціальностей задля маневру в пошуку роботи, розширення автономії університетів і сприянню інтеграції з закордонними системами освіти. Назва нової спеціальності закріплюється у 2015 році постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [3]. Відповідно до Переліку – 2015 року спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» увійшла до галузі знань «Культура і мистецтво» за шифром 02 та отримала код 029. Нова спеціальність об'єднала в собі три спеціальності, які були встановлені попередніми переліками напрямів, спеціальностей, а саме: «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», «Документознавство та інформаційна діяльність», «Архівознавство». Безумовно, така подія викликала неоднозначне сприйняття новини освітянами, науковцями та фахівцями зазначених сфер діяльності. І якщо простежувалась чіткість та конкретність з приводу бібліотечної та архівної справи, то інформаційна справа одразу викликала дискусію. Обговорення сутності інформаційної справи, особливо в контексті нової спеціальності, переліку загальних та професійних компетентностей інформаційного фахівця, вироблення його сучасної, комплексної та універсальної моделі знайшло відображення в наукових публікаціях О. Матвієнко, М. Цивіна, Ю. Бриль [1]. Зазначимо, що й на сьогодні ці питання залишаються актуальними, особливо для роботодавців, які прагнуть чіткості напряму діяльності інформаційного фахівця.

Відповідно до сучасних вимог обов'язковим документом, який безпосередньо впливає на підготовку фахівця конкретної галузі, з конкретної спеціальності є стандарт вищої освіти, на підставі якого розробляється та впроваджується в закладі вищої освіти освітня програма. На сьогодні наказами Міністерства освіти і науки України затвердженні стандарти вищої освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та для другого (магістерського) рівня вищої освіти [4;5]. Документами чітко визначений нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти відповідного рівня вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. На сьогодні підготовка фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи здійснюється за конкретною освітньою програмою.

Аналіз даних Єдиної державної електронної бази з питань освіти (станом на 25.11.2020) [2] вказує, що це відбувається в межах першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на базі повної загальної середньої освіти та в межах другого (магістерського) рівня вищої освіти на базі диплома бакалавра у 48 закладах вищої освіти України. Спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» географічно представлена у 19 областях нашої держави за винятком Житомирської, Херсонської, Чернівецької, Чернігівської, Сумської областей. Найбільш популярними назвами освітніх програм серед закладів вищої освіти є назви «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», «Документознавство та інформаційна діяльність». На наш погляд, наявність другої назви та її певна популярність підкреслює дещо не до кінця вмотивоване рішення до перейменування в інформаційну справу, прибираючи повністю термін «документознавство». Щодо м. Києва, то підготовку фахівців за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти на базі повної загальної середньої освіти здійснюють 11 закладів вищої освіти міста, а за другим (магістерським) рівнем вищої освіти на базі диплома бакалавра здійснюють 10 закладів вищої освіти міста (таблиця 1). Магістратура порівняно з бакалаврським рівнем зорієнтована здебільшого на формування здатності розв'язувати складні завдання та практичні проблеми саме у трьох

сферах: інформаційній, бібліотечній та архівній. Підвищена увага бібліотечній освіті та бібліотечній професії простежується через наявність освітніх програм у Київському національному університеті культури і мистецтв та Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв. Показовим є те, що підготовку суто фахівців-архівістів здійснює один заклад вищої освіти (не тільки в Києві, а в Україні) – Київський національний університет імені Т. Шевченка.

Таблиця 1

**Пропозиції київських закладів вищої освіти
за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,
бакалаврський та магістерський рівень вищої освіти**

Заклад вищої освіти	Освітні програми	
	бакалаврський рівень	магістерський рівень
Державний університет телекомунікацій	Документознавство та інформаційна діяльність (далі – ДІД), Інформаційна аналітика та зв'язки з громадськістю	ІБАС
ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (далі – ІБАС)	ІБАС
Київський національний університет імені Т. Шевченка	Архівістика та управління документацією	відсутня
Київський національний університет культури і мистецтв	Документознавство, менеджмент державної влади та місцевого самоуправління, Менеджмент соціально-комунікаційних мереж, інтернет-маркетинг Менеджмент бібліотечно-інформаційних систем та технологій	ІБАС
Київський університет імені Б. Грінченка	ІБАС	ІБАС
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв	Документно-інформаційні системи та ресурси, Бібліотечно-інформаційна діяльність	
Національний авіаційний університет	ДІД, Інформаційна аналітика та соціальні комунікації	ДІД
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова	Документно-інформаційний супровід кадрової роботи	відсутня
Національний транспортний університет	Управління документаційними процесами та науково-технічний переклад, Управління інформаційно-аналітичною діяльністю та комунікації з громадськістю	Консолідована інформація
Приватний ВНЗ «Європейський університет»	ІБАС	ДІД
Приватний ВНЗ «Київський університет культури»	відсутня	ІБАС
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського	ДІД	ДІД

Отже, здобувач вищої освіти за конкретною освітньою програмою спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», незважаючи на дискусійні питання, пов'язані з визначенням інформаційної справи, має можливість сформувати компетентності за трьома професіями, бути конкурентноспроможним та затребуваним на ринку праці.

Література

1. Бриль Ю. О. Документознавча освіта в контексті реформування вищої освіти України / Ю. О. Бриль // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2016. – № 3. – С. 70-79. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2016_3_10 (дата звернення: 25.11.2020); Бриль Ю. О. Практика формування та реалізації змістового компоненту документознавчої освіти в Україні / Ю. О. Бриль // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. – 2018. – Вип. 1. – С. 54-63. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2018_1_10 (дата звернення: 25.11.2020); Матвієнко О. Проблеми професійного спрямування за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» / О. Матвієнко, М. Цивін // Вісник Книжкової палати. – 2017. – № 11. – С. 29-33. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_11_9 (дата звернення: 25.11.2020); Матвієнко О. Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: у пошуках

- «інформаційного фахівця» / О. Матвієнко, М. Цивін // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 10. – С. 32-35. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2016_10_10 (дата звернення: 25.11.2020).
2. Єдина державна електронна база з питань освіти. – URL: <https://info.edbo.gov.ua/> (дата звернення: 25.11.2020).
 3. Про затвердження Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#n11> (дата звернення: 25.11.2020).
 4. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти та науки від 12 грудня 2018 р. №1378. – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/029-informatsiy-na-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-bakalavr.pdf> (дата звернення: 15.03.2020).
 5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти та науки від 24 травня 2019 р. №1378. – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/029-informatsiy-na-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-magistr.pdf> (дата звернення: 15.03.2020).

УДК 130.2

Сабадаш Ю.С.

д.культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційної діяльності

Дабло Л.Г.

кандидат культурології, доцент кафедри культурології та інформаційної діяльності

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Одним, на нашу думку, вкрай цікавим прикладом дослідницького простору сучасної культурології виступає проблема творчості, загалом, і художньої творчості, зокрема. Слід зазначити, що проблема творчості завжди була об'єктом теоретичної уваги з боку українських науковців. Різні її аспекти досить ґрунтовно представлені в роботах М. Бровка, І. Вернудіної, І. Живоглядової, Н. Жукової, Т. Смельянової, Н. Корнієнко, Л. Левчук, О. Оніщенко, К. Станіславської, Н. Хамітова, де об'єктом теоретичного аналізу виступають або творчі особистості – В. Кандицький, Л. Курбас, І. Франко, – або низка представників сучасної «елітарної» літератури, або такі складні психо-фізіологічні феномени як творча уява, інтуїція, або науковців цікавить як активність мистецтва, етапи творчого процесу, так і інноваційні явища в умовах постмодерністської моделі творчої діяльності. Особливої ваги, на нашу думку, набувають загальнотеоретичні дослідження, в контекст яких «вписується» ціла низка проблем художньої творчості, осмислена на перетині кількох гуманітарних наук.

До робіт такого плану ми відносимо видану у 2007 році монографію О. Поліщук «Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс» [1] та колективну монографію «Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів» видану у 2019 році [2].

Водночас, українські культурологи все активніше долучаються до широко кола проблем творчості. Слід наголосити, що перші спроби обґрунтувати культурознавчу природу творчості робив ще відомий український прозаїк та поет, історик культури Євген Маланюк (1897–1968). На жаль, в межах гуманістики, що формувалася науковцями української діаспори, – відомо, що значну частину життя Є. Маланюк провів в якості емігранта у Польщі, Чехії, Німеччині та США – ця продуктивна ідея не знайшла послідовного опрацювання.

На початку 90-х років минулого століття колектив філософів, естетиків і етиків «Київського політехнічного інституту – КПП» провів низку – принципово важливих для української гуманістики кінця ХХ століття – заходів, серед яких виокремимо Міжнародну науково-теоретичну конференцію «Творчість. Культура. Гуманізм» (1993) та Культурологічні читання «Культура на зламі століть» (1994). Серед теоретично вагомих й перспективних ідей, які прозвучали в процесі роботи цих форумів, в межах нашої статті виокремимо тези Л. Левчук «Художня творчість: проблема понятійного апарату» [3]. Наша увага саме до цього матеріалу обумовлена тим фактом, що ще – в означених часових межах проведення конференції – провідні українські науковці фіксували увагу як на «міжнауковості» проблеми художньої творчості, природою якої опікується не лише психологія, а й естетика та мистецтвознавство, так і на необхідності узгодження понятійно-категоріального апарату означених наук у процесі дослідження її проблематики. Переорієнтація української гуманістики у бік дослідження достатньо широкого теоретичного простору культурології, потребує підсумування напрацювань минулого й вірне корегування наступних теоретичних кроків. На нашу думку, те, що проблема творчості впевнено «входить» в дослідницький простір культурології підтверджує, наприклад, досить цікава й симптоматична наукова розвідка Н. Луценко